

Türkiye - Belçika Ödeme Anlaşmasının 13 ncü maddesinin değiştirilmesi için Belçika Elçiliği ile teati olunan mektupların onanması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret komisyonları raporları (1/166)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1236, 6-1046

24 . III . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türkiye - Belçika Ödeme Anlaşmasının 13 ncü maddesinin değiştirilmesi için Belçika Elçiliği ile teati olunan mektupların onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 16 . III . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısı ve gerekçesi ile ilişkileri bağlı olarak sunulmuştur.

Sözü geçen mektupların, 5589 sayılı Kanunla süresi uzatılan 4582 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 16 . III . 1951 tarihli ve 3/12686 sayılı kararla onanmış olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik birliği arasında mer'î bulunan 2 Aralık 1948 tarihli Ödeme Anlaşmasının 13 ncü maddesinin 2 nci fıkrası, yine aynı Anlaşmanın 6 ve 12 nci maddelerine göre yapılacak döviz tediyelerinin Milletlerarası para fonundaki rayiçler üzerinden hesaplanması esasını âmir bulunmaktadır.

Halbuki, Amerikan dolâri Brüksel borsasında bir müddetten beri serbest bırakılmış ve bunun neticesinde, Belçika Millî Bankası, bu dövizî Milletlerarası para fonundaki rayice göre muameleye tâbi tutmayı, Brüksel borsasında teşekkül eden kurlara göre alıp satmak durumuna düşmüştür. Bu yeni vaziyet ise, resmî kurla borsada teşekkül eden kur arasındaki farkı Belçika Hazinesine yüklemek gibi bir netice doğuracağından Belçika Hükümeti, Ödeme Anlaşmasında bu mahzuru bertaraf edecek şekilde tadilat yapılmasını istemiş ve 6 ve 12 nci maddesinde derpiş olunan döviz tediyelerinin Türkiye Cümhuriyet Merkez Bankası ile Belçika Millî Bankası arasında kararlaştırılacak kurlar üzerinden yapılmasını teklif etmiştir.

Belçika Hükümetinin bu teklifi uygun görülmüş ve bu hususta, 19 Şubat 1951 tarihinde, Dışişleri Bakanlığı ile Ankara'daki Belçika Elçiliği arasında mektup teati edilmiştir.

2 Aralık 1948 tarihli Ödeme Anlaşmasının 13 ncü maddesi, yeni şekliyle, iki memleket arasındaki tediyeye münasebetlerini daha âdilâne bir esasa irca suretiyle Türkiye - Belçika ticari münasebetlerini geliştirecek mahiyette mütalâa edildiğinden, ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Dışişleri Komisyonu
Esas No. 1/166
Karar No. 31

15 . V . 1951

Yüksek Başkanlığa

Türkiye - Belçika Ödeme Anlaşmasının 13 ncü maddesinin değiştirilmesi için Belçika Elçiliği ile teati olunan mektupların onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 16 . III . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ile gerekçesi ve ilişkileri Yüksek Başkanlıklarından Dışişleri Komisyonuna havale edilmiş olmakla komisyonumuzun 25 . IV . 1951 tarihli toplantısında Dışişleri Bakanlığı temsilcisinin huzuriyle incelendi.

Sözü geçen mektupların 5589 sayılı Kanunla süresi uzatılan 4582 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 16 . III . 1951 tarihli ve 312686 sayılı kararla onanmış olduğu görülmüştür.

Komisyonumuz yaptığı görüşmeler sonunda kanun tasarısının millî menfaatlerimize uygun

olduğu neticesine varmış ve tasarımı aynen kabul etmiştir.

Adı geçen tasarı ve ilişkileri havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunuldu.

Dışişleri Ko. Başkanı

İzmir

V. Mentesh

Kâtip

Denizli

A. Çobanoğlu

İzmir

A. Başman

Samsun

F. Kesim

Seyhan

R. O. Arık

Trabzon

H. Saka

Bu rapor Sözcüsü

Denizli

A. Çobanoğlu

Ankara

S. Maksudi Arsal
İmzada bulunamadı.

İzmir

Cemal Tunca

İmzada bulunamadı.

Ticaret Komisyonu Raporu

T. B. M. M.
Ticaret Komisyonu
Esas No. 1/166
Karar No. 33

16 . VI . 1951

Yüksek Başkanlığa

Türkiye - Belçika Ödeme Anlaşmasının 13 ncü maddesinin değiştirilmesi için teati olunan mektupların tasdikını mutazammın kanun tasarısı, alâkalı bakanlıklar mümessillerinin iştirakiyle komisyonumuzda tetkik edilmiştir.

Türkiye - Belçika Ödeme Anlaşmasının 13 ncü maddesi, Türkiye'nin, 100 milyon Belçika frangını aşan matlup bakiyesinin veya Anlaşma hitamında tasfiye hesabında tezahür edebilecek matlup bakiyesinin altın veya dövizle tesviyesinde dövizlere tatbik edilecek kuron milletlerarası para fonunca kabul edilmiş mer'i rayiçler üzerinden tesbit edileceğini âmirdir.

Bu demektir ki, mevzuubahis şekilde bir

matlup bakiyemiz olduğu ve bunu bilfarz dolârla tarafımıza transfer yapmayı arzu ettiğimiz takdirde, Belçika Bankası nezdinde (zira hesaplar Belçika'da tutulmaktadır) tekevvün etmiş Belçika franklarını para fonu rayicine göre (50 frank = 1 dolâr) hesaplıyacaktık.

Belçika bir müddetten beri dolârı Brüksel borsasında serbest bırakmış, binnetice Belçika Bankası bu dövizin kuronu serbest borsada taayyün eden rayice göre tesbite başlamıştır.

İmdi, Belçika dâhilen kabul etmiş olduğu bu serbestî usulü ile, mevcut tediyeye anlaşmalarının ilgili hükümlerini telif etmek lüzumunu hissetmiştir. İşte Belçika'nın bize vâkı müracaatı da bu yoldadır.

Bu müracaatın müspet olarak karşılınmasında hiçbir mahzur yoktur. Zira tediye anlaşmalarında hesap parasının tahvil kuru muhtelif surette tespit edilir. Ya para fonu gibi sabit bir ölçü tâyin edilir, ya... Bankası kuru denir. (Meselâ T. C. Merkez Bankası tarafından tesbit edilen kur...) veyahut muayyen bir dövizin adı zikredilerek kursu muayyen bir rakam olarak tesbit edilir. ve ilâ...

Bizim bu usullerin her biri ile yapılmış anlaşmalarımız vardır. Belçika'nın halen tatbik ettiği usul (Belçika Millî Bankasınınca tesbit edilen kur) denilebilecek bir neticeye varır. Çünkü, serbest borsada arz ve talebe göre tayıyün eden kur, Milletlerarası para fonunun kabul ettiği % 1 yukarı ve % 1 aşağı oynamak imkânı hudutlarını aşamaz. Belçika Millî Bankası bu hudutlar aşıldığı takdirde müdahale alım satımları yaparak muvazaneyi ve istikrarı temin taahhüdüne girmiştir. Eğer bu taahhüt yerine getirilemez yani dolârın kuru bu hudutlar haricine çıkarsa, Belçika parasının kıymetinde değişiklik olmuş demektir. Bunu önleyici tedbir olarak altın garantisi mevcuttur. Anlaşmamızın 10 ncu maddesi buna mütalliktir. Para kıymetinde husule gelecek değişiklik farkı hesaplanarak alacaklı tarafa ödenir.

Halen Avrupalulararası Tediye Birliği Anlaşması ahkâmına uyularak tanzim edilen Belçika - Türkiye tediye işleri için şimdilik yukarıki hükümlerin tatbiki mevzuubahis değildir. Ancak Tediye Birliği her iki taraf veya taraflardan biri için yürürlükten çıkarsa ve yukarıki hükümleri ihtiva eden iki taraflı anlaşma da feshedilmemiş bulunursa, bu anlaşmanın 6 ve 12 nci maddelerinin derpiş ettiği haller vukuunda matlubumuz mevzuubahis maddel 13 ncu maddeye göre hesaplanacaktır.

Millî menfaatlere aykırı olmadığı yukarıda belirtilen tasarı aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Kamutayın yüksek tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Ticaret Ko. Baş.	Sözcü	Kâtip
Erzurum	Balıkesir	Ankara
S. Başak	E. Güreli	S. Benli
Afyon K.	Afyon K.	Amasya
S. Kerman	G. Yiğitbaşı	H. Koray
Ankara	İstanbul	Kastamonu
H. Bulgurlu	B. N. Göknül	Ş. Kerimzade
		İmzada bulunamadı
Kocaeli	Kütahya	Kütahya
E. Alican	M. Alkin	A. Kavuncu
Sivas		Trabzon
H. Yüksel		C. Zamangül

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye - Belçika Ödeme Anlaşmasının 13 ncu maddesinin değiştirilmesi için Belçika Elçiliği ile teati olunan mektupların onanması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 2 Aralık 1948 tarihli Türkiye - Belçika Ödeme Anlaşmasının 13 ncu maddesinin değiştirilmesi için Ankara'daki Belçika Elçiliği ile 19 Şubat 1951 tarihinde teati olunan mektuplar kabul edilmiş ve onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
A. Menderes	Başbakan Yardımcısı
	S. Ağaoglu
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
	R. Nasuhioğlu

Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
H. Köymen	H. Özyörük
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
F. Köprülü	H. Polatkan
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
T. İleri	K. Zeytinoglu
Ekono. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
M. Ete	Dr. E. H. Üstündağ
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
R. S. Burçak	N. Ökmen
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
S. Kurtbek	N. Özsan
	İşletmeler Bakanı
	Hakkı Gedik

Belçika Elçiliği

D : 420

No: 132

Ankara, 19 Şubat 1951

Bay Bakan,

Türkiye Hükümeti ile Belçika Hükümeti arasında 2 Aralık 1948 tarihinde Roma'da imzalanmış olan Tediye Anlaşmasına atfen, Hükümetimin emriyle mezkûr Anlaşmanın 13 ncü maddesinin 2 nci fıkrası metninin aşağıdaki metinle değiştirilmesini Ekselânsınıza teklif etmekle şeref kazanırım:

«Yukarda 6 ve 12 nci maddelerde derpiş edilen döviz tediyeleri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Belçika Millî Bankası arasında kararlaştırılacak rayiçler üzerinden yapılacaktır.»

Yukardaki hususlar üzerinde Türk Hükümetinin mutabakatını bildirmekle Ekselânsınız beni minnettar kılacaktır.

Bu vesile ile Ekselânsınıza en derin saygılarımı tekrarlarım.

Ekselâns Fuad Köprülü
Dışişleri Bakanı
Ankara

Stéphane Halot

Türkiye Cumhuriyeti

Dışişleri Bakanlığı

No. 91832/6

Ankara, 19 Şubat 1951

Bay Elçi,

Ekselânsınızın aşağıda mefadı yazılı 19 Şubat 1951 tarihli ve 132 numaralı mektubunu aldığımı bildirmekle şeref kazanırım:

«Türkiye Hükümeti ile Belçika Hükümeti arasında 2 Aralık 1948 tarihinde Roma'da imzalanmış olan Tediye Anlaşmasına atfen, Hükümetimin emriyle mezkûr anlaşmanın 13 ncü maddesinin 2 nci fıkrası metninin aşağıdaki metinle değiştirilmesini Ekselânsınıza teklif etmekle şeref kazanırım:

Yukarda 6 ve 12 nci maddelerde derpiş edilen döviz tediyeleri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Belçika Millî Bankası arasında kararlaştırılacak rayiçler üzerinden yapılacaktır»

«Yukardaki hususlar üzerinde Türk Hükümetinin mutabakatını bildirmekle Ekselânsınız beni minnettar kılacaktır.»

Yukardaki hususlar üzerinde Türk Hükümetinin mutabakatını Ekselânsınıza teyit etmekle şeref kazanırım.

Bu vesile ile Ekselânsınıza derin saygılarımı tekrarlarım.

Ekselâns Stéphane Halot.
Belçika Elçisi
Ankara

Dışişleri Bakanı Y.
Fatih Rüştü Zorlu